

Verkiezingen zijn zware test voor ANC

■ Ondanks een reeks corruptieschandalen blijft voormalige verzetspartij oppermachtig in Diepsloot

REPORTAGE

Rob Hartgers

Diepsloot, Johannesburg

Stapels gele en zwarte T-shirts met de logo's van het ANC en alliantiepartner SACP (de Zuid-Afrikaanse communistische partij) worden het zaaltje van het buurtcentrum binnengedragen. Ze vinden gretig aftrek onder de tweehonderd aanwezigen. Een gratis T-shirt slaat niemand af in Diepsloot, een straatarm township op de grens van Johannesburg en Pretoria. Als iedereen zijn shirt heeft aangetrokken en is opgewarmd met liederen uit de anti-Apartheidsstrijd, kan de campagne beginnen. Gewapend met pamfletten trekken de activisten de wijk in.

De lokale verkiezingen die vandaag in heel Zuid-Afrika plaatsvinden, beloven een zware test te worden voor het ANC. De afgelopen jaren lag de regeringspartij onder vuur vanwege tal van corruptieschandalen. In veel gemeenten gingen burgers de straat op uit protest tegen de belabberde voorzieningen. De voornaamste grieven zijn slecht onderhouden wegen, haperende elektriciteit en watervoorzieningen, en gebrek aan woningen en goede sanitaire voorzieningen. Bij deze protesten vielen gewonden en zelfs doden. ANC's kernbelofte 'A better life for all' – een beter leven voor iedereen – is in het nieuwe Zuid-Afrika niet voor iedereen bewaarheid.

De partij die het meest lijkt te profiteren van deze onvrede is de Democratic Alliance (DA). Vanuit thuisbasis Kaapstad probeert de DA de hegemonie van het ANC te ondergraven. Lijsttrekker Helen Zille, oud-burgemeester van Kaapstad en nu premier van de Westelijke Kaapprovincie, claimt dat in de door de DA bestuurde gemeenten de dienstverlening beter op orde is. 'We deliver for all', is haar slogan – wij helpen iedereen.

Ook in Diepsloot staan de gebrekkige voorzieningen bovenaan de agenda. Zestien jaar geleden was het nog een lege vlakte, de achtertuin van de meest welvarende buitenwijken

van Johannesburg. Nu wonen er naar schatting 200.000 mensen. Het merendeel is afkomstig uit ontruimde sloppenwijken of van het platteland. Dagelijks komen er nieuwe bewoners bij, de laatste jaren vooral berooide immigranten uit Zimbabwe en andere Afrikaanse landen.

ANC-raadslid Madlozi Ndlazi was in 1995 een van de stichters van Diepsloot. Bijgestaan door een ANC-advocaat bevocht hij het recht om zich samen met vijfhonderd anderen op dit stuk land te mogen vestigen. Ndlazi noemt Diepsloot 'een baby van de democratie'. Hij maakt zich niet druk over de verkiezingen: "Ik weet dat de DA hier sinds kort actief is, maar ze maken geen schijn van kans. De inwoners van Diepsloot hebben geen reden tot klagen. We hebben hier enorm veel bereikt. We zitten met onze dienstverlening

'Mensen klagen, maar verandering kost tijd'

op een niveau van negentig procent." Dat de bewoners van Diepsloot met enige regelmaat de straat opgaan om uiting te geven aan hun onvrede, wijdt Ndlazi aan 'miscommunicatie'.

Tijdens een rondgang door de buurten van Diepsloot is te zien dat de bewoners wel degelijk reden tot klagen hebben. Op een doordeweekse middag is het druk op straat, want slechts twee op tien bewoners hebben werk. Veel mensen proberen in hun levensonderhoud te voorzien met handeltjes of door diensten aan te bieden. Slechts een kleine minderheid van de bewoners heeft goede huisvesting. Het merendeel woont in zelfgebouwde hutten van golfplaat, landbouwplastic en gevonden bouwmaterialen.

Afgezien van een paar grote straten zijn de wegen onverhard. Het rioleringsysteem is niet toegerust op de snelle groei van Diepsloot. Stinkende stroompjes zwart water meanderen tussen de huizen door.

Veel Zuid-Afrikanen klagen over slechte voorzieningen in ANC-gemeenten.

FOTO EPA

Regionale ANC-leider Nkele Ntingani, die op campagne is in Diepsloot, stapt voorzichtig over de modderpoelen heen. "Ik begrijp dat mensen zeggen dat hun situatie nauwelijks is verbeterd", zegt ze. "Maar verandering heeft tijd nodig. We moeten voortbouwen op datgene wat we begonnen zijn." De komst van de DA noemt Ntingani 'een teken dat onze democratie volwassen wordt'.

Vooralsnog lijkt het ANC oppermachtig in Diepsloot. Posters van de DA of andere oppositiepartijen zijn er nauwelijks te zien. Ondanks de frustratie over de belabberde leefomstandigheden, zullen de meeste bewoners vandaag weer op het ANC stemmen. Vaker uit gewoonte dan uit overtuiging.

Oppositiepartijen beginnen de machtsbasis van het ANC aan te tasten

Veel minder dan eerdere jaren kan het ANC in Zuid-Afrika achteroverleunen. De partij van president Jacob Zuma haalde bij eerdere verkiezingen zo'n twee derde van de stemmen, maar toen trok de Democratic Alliance voornamelijk blanke stemmers. Nu weet die partij ook zwarte kiezers buiten de Westelijke Kaap te bereiken. Zelfs in ANC-bastions als Soweto lijkt de oppositiepartij voet aan de grond te krijgen. Naast de DA zaagt een kleurrijke waaier van kleine partijen aan de

stoelpoten van het ANC. Ze vertegenwoordigen etnische of religieuze groepen, lokale belangen, of ideologische uitersten. Sommige partijen zijn afsplitsingen van grotere partijen, zoals het weinig succesvolle COPE, in 2008 opgericht door ontevreden ANC-leden. Naar verwachting behoudt het ANC in de meeste gemeenten de meerderheid, maar de machtsbasis zal worden aangetast. Met het oog op de algemene verkiezingen van 2014 is dat reden tot zorg voor de voormalige verzetsbeweging.